

Shonglap

Kavlifondets jubileumsprosjekt Rapport mars 2013

Shonglap er en ettårig utdanning for jenter mellom 11 og 19 år som har gått glipp av skolen på grunn av fattigdom.

Målet er å gjøre jentene stolte og selvstendige, gi dem kunnskap om egne rettigheter og muligheten til å tjene egne penger. Slik kan de unngå for tidlig ekteskap, tvangsprostitusjon, overgrep og utnytting.

Land: Bangladesh

Prosjektperiode: 3 år: Juli 2012 – desember 2014

Rapportperiode: 1. juli 2012 – 31. desember 2012.

Lokale partnere: VARD (Voluntary Association for Rural Development) og RDRS (Rangpur Dinajpur Rural Service)

Målgruppe: 5400 unge jenter fra marginaliserte fattige familier, i alderen 12-18 år, som enten har droppet ut av skolen eller aldri begynt i det hele tatt.

Geografisk beliggenhet: Derai kommune i Sunamgonj-distriktet, nord i Bangladesh. (VARD)

Vi hjelper folk i gang.

Innhold

Fra taus og undertrykt til sjef i eget liv	side 3
Hva har skjedd	side 4
Made in Bangladesh.....	side 5
Endelig skolejente igjen	side 6
Å leve grønt er sunt	side 7

“

Tekst på plakaten:

Jenter har også rett til skolegang!

Vi vil ikke gifte oss før vi er 18!

Vi har rett til å gå i fred!

Nei til medgift!

Modige Shonglapjenter demonstrerer for skolegang og mot barneekteskap, medgift og kvinnediskriminering.

Fra taus og undertrykt til sjef i eget liv

På landsbygda i Bangladesh er det vanlig at jenter blir giftet bort før de fyller 15. Medgiften fører til at mange jenter blir giftet bort så tidlig som mulig. Mange jenter føder dermed barn lenge før kroppen er klar for det. Resultatet er gjerne sykdom og dårlig helse. I verste fall døden.

Jentenes plass er hjemme, hvor de lager mat, gjør rent og passer på yngre søsken. Gater, markeder og butikker er så godt som renset for kvinner. Få jenter fullfører skolegangen. De får ingen mulighet til å jobbe og tjene penger. For foreldrene er de ofte en økonomisk belastning – en ekstra munn å mette.

Ei jente fra en fattig familie blir dermed lettere et offer for ut-spekulert menneskehandel. "Falske familier" er et fenomen i traktene nær grensen til India. Det er en "familie" med en "mor", "far" og gjerne en gifteklar sønn som blir kjent og får tillit blant folk. Målet er å få ei ung jente til å gifte seg med "sønnen" i huset. Men i virkeligheten blir jenta solgt og senere fraktet bort til sexindustrien.

Shonglap er en ettårig utdanning for jenter mellom 11 og 19 år som har gått glipp av skolen på grunn av fattigdom. Målet er å gjøre jentene stolte og selvstendige, gi dem kunnskap om egne rettigheter, og muligheter til å tjene egne penger. Slik kan de unngå for tidlig ekteskap, tvangsprostitusjon, overgrep og utnyttning.

Utdanningen er delt opp i tre bolker: Det første halvåret handler om bevisstgjøring av jentene. Her lærer de om helse, hygiene, menneskehandel og egne rettigheter. Deretter følger et tre måneder langt lese- og skrivekurs. Til slutt får de en enkel yrkesopplæring, så de kan sette i gang en virksomhet og tjene egne penger. Jentene, som før levde et taust liv i skyggen, har blitt stolte og selvstendige.

De har blitt sjef i eget liv.

Øverst: – Vi har ingen fremtid, sier Rupali (16). Hun ble gift som 10-åring og mor som 12-åring, og lever i et voldelig ekteskap. Her er hun med datteren Bithi (4) på armen.

Midten: En dansende glad Champa (14) har gått på Shonglap og driver nå ei systue sammen med fire venninner.

Nederst: To fornøyde jenter. Champa (15) og Hafiza (12) lærer endelig å lese og skrive.

Hva har skjedd?

Strømmestiftelsen i Bangladesh startet forberedelsene til dette programmet støttet av Kavlifondet i juli 2012. Hva har skjedd siden oppstarten?

Etter en periode med forberedelser og feltarbeid åpnet vår lokale partner, VARD, 20 Shonglapsentre den 1. september 2012. Vår andre partner, RDSR, skal starte opp sine sentre i 2013. De kommer til å ha mest fokus på jenter fra stammebefolkningen.

I oppstartsfasen organiserte VARD mange landsbymøter for å bli kjent og bygge tillit. Innbyggerne ble involvert i diskusjoner ved å delta i fokusgrupper sammen med foreldrene til potensielle elever. Her skulle de avklare de ulike rollene for deltakerne i programmet; det vil si elever, lærere og Shonglap Support Team (SST). SST skal jobbe aktivt for å beskytte og sikre jentenes rettigheter og består vanligvis av lokale ledere, foreldre, filantroper og opinionsdannere.

For- arbeid

Forarbeid i juli-september:

- **Personalia registrert** på aktuelle elever
- **Endelig utvelgelse** av elever
- **Elevprofiler** utarbeidet
- **Undervisningsmateriell** og logistikk på plass
- **Etablere Shonglap Support Team (SST)**, møter og diskusjoner
- **Hjemmebesøk** hos elevene av støtteteam og lærere
- **Informere** lokale myndigheter og andre landsbyer
- **Etablere prosjektkontor** i Derai kommune
- **Oppfriskingskurs for tidligere lærere** er holdt
- **Rekruttere og lære opp** 20 nye Shonglap-lærere og 2 inspektører

Resultat

Resultater av arbeidet september-desember :

- **20 nye Shonglapsentre** åpnet høsten 2012
- **500 jenter** har begynt
- **99 % deltar** jevnlig
- **Mer enn 50 % har begynt å praktisere det de lærer**, hjemme og i lokalsamfunnet. Dette kan være personlig hygiene og almenntilgjengelig helseomsorg, slik som bruk av toaletter og latriner i stedet for å gjøre sitt fornødne på åpen mark.
- **1/5 av jentene er blitt mer involvert** i å ta beslutninger i familien
- **Mange har fått lyst til å bidra økonomisk** i familien
- **Jenter fra 15-18 år er spesielt motivert** til yrkesopplæringen
- **50 % har begynt å spare penger** alene, i små grupper eller sammen med foreldrene
- **SST passer på** at jentene kommer seg trygt til skolen og at de møter opp
- **3 jenter som sluttet kom tilbake**, takket være tett oppfølging
- **2 barneekteskap er avverget** med hjelp av SST. Den ene jenta gikk på Shonglap, den andre ikke.

Made in Bangladesh

Suksesskriteriet for Shonglap er involvering og dialog på alle plan: I landsbyen, hos foreldrene, blant lokale opinionsdannere og hos jentene selv.

Landsbyen

Strømmestiftelsens lokale partner veileder og assisterer kvinner og menn i landsbyen slik at de selv ser hva de kan gjøre for fellesskapet m.h.t. arbeid, utfordringer, holdninger etc. Dette gjøres for å gi hele landsbyen en mulighet til å arbeide i fellesskap og stå sammen, noe som senere kommer jentene til gode. Her er det også fokus på å skape forståelse for at jenter/kvinner er en ressurs og ikke en belastning.

Shonglap Support team

Mødrene til jentene jobber med familie og naboer for å skape forståelse om Shonglap-programmet. Et viktig mål er å bygge ned fordommer og skape en positiv innstilling blant landsbyens gutter og menn.

Lokale politikere og filantroper jobber for at det skal bli allment akseptert i samfunnet at jenter får en utdanning. De hjelper også til med å skaffe dem arbeidsplasser og skoleplasser ved høyere utdanning, og at det å være jente ikke skal være et hinder i seg selv. De setter også tema som arrangert ekteskap, trafficking og medgift på agendaen.

Jentene selv

I undervisningen deler jentene erfaringer og drar ut og holder gateteater om utvalgte tema de hatt om i undervisningen. Gateteatrene dramatiserer medgift, kjønnsbasert diskriminering, barneekteskap og andre aktuelle, sosiale tema.

Disse kampanjene i lokalmiljøet er et godt hjelpemiddel for å få foreldre og folk i landsbyen til å støtte opp om Shonglap. Folk begynner å diskutere og bli engasjert. De styrker også jentenes selvtilit, får dem til å ta personlig ansvar for sin egen utvikling og gir anerkjennelse og støtte fra familie og lokalsamfunn.

Shonglapjente og vanlig grunnskoleelev – samtidig

Endelig skolejente igjen!

Shahina er fjorten år og bor i landsbyen Mokshodpur i Derai kommune. Hun er nummer to av fire søsken, og faren hadde en vanskelig oppgave med å brødfø hele familien på seks.

Shahina elsket skolen, og trivdes veldig godt. På avsluttende eksamen i femte klasse ble hun nest best i klassen. Men faren hadde ikke råd til å la henne fortsette. Inntekten som dagarbeider strakk ikke til.

Talentfull jente

Den unge jenta hadde gitt opp alt håp om videre skolegang da hun hørte om Shonglap. I september 2012 begynte hun på Jagrato Shonglapsenter med et lønnlig håp om å få lære noe igjen, for det hadde hun savnet dypt. I løpet av bare et par dager forsto læreren at dette var ei jente med talenter og evner over gjennomsnittet. Hun tok kontakt med foreldrene for å oppmuntre dem til å la datteren begynne på skolen igjen. De var først tilbakeholdne, for de hadde dårlig råd. Men til slutt fikk hun overtalt dem til å gjøre det likevel.

Støtte og oppmuntring

Shonglaplæreren tok videre kontakt med rektoren på Shahinas skole. Han husket godt den flinke jenta. Hun hadde jo vært en av skolens beste elever, og han anbefalte henne sterkt å begynne på skolen igjen. Medlemmene av Shonglap Support Team snakket også med rektoren, og det endte med at han lovet henne gratis skolegang. Hun ville

også få dekket utgiftene til nødvendig skolemateriell. Med så mye støtte og oppmuntring fra både rektor og teamet lå veien klar for at hun kunne begynne i sjuende klasse i januar 2013.

Shahina er overlykkelig over å være skolejente igjen. Nå går hun både på vanlig skole og er jevnlig med på Shonglapgrupper i tillegg. Her lærer hun om viktige ting for jenter å vite om pubertet, helse og rettigheter, og deler denne kunnskapen med sine vanlige klassevenner.

Vil tjene egne penger

Men hun vet også at faren aldri vil få råd til å betale for en videre utdanning.

— Min far vil nok ikke ha råd til å betale for videre skolegang for meg etter dette. Men hvis jeg selv kan klare å skaffe meg en inntekt, kan jeg finansiere mine egne studier, sier Shahina.

Nå ser hun frem til å få seg en yrkesopplæring, så hun kan begynne å tjene egne penger.

— Jeg kommer til å finne ganske fort ut av hvordan jeg kan tjene mine egne penger, eller se etter en betalt jobb. For jeg vil hjelpe familien min på alle måter jeg kan, så de kan komme seg ut av fattigdom, sier den unge, talentfulle jenta.

Grønnsaksjentene ordner opp!

Å leve grønt er sunt.

Å være kresen i matveien eller å spise sunt, var det siste jentene i landsbyen Mokshodpur tenkte på. De hadde alltid hatt kun to valg: Enten spise det lille du får, eller gå sulten.

Området jentene bor i er tett befolket og ligger i et flomutsatt, flatt landskap. Befolkningen her blir dermed hvert år utsatt for voldsomme flommer som ødelegger både avlinger og vegetasjon. Feilernæring er også spesielt utbredt, for fattigdom gjør at de knapt nok har råd til å spise grønnsaker. I mange år var det ingenting folk kunne gjøre med dette problemet.

Folk lever hovedsakelig av fiske og ensidig jordbruk. Kvinner, og unge jenter spesielt, lider under sosialt undertrykkende tradisjoner og fordommer. Enkelte blir ofre for flerkoneri. Dårlig helse, feilernæring, mangel på rent drikkevann, dårlige sanitærløsninger og religiøse fordommer er noen av hovedproblemene i området.

Dyrker grønnsaker

Jentene på Jagroto Shonglapsesenter bestemte seg for at de skulle begynne å gjennomføre i praksis det de snakket om på Shonglap. Og de fant ut at de ville begynne med seg selv. Dermed tok de tak i sin egen helsetilstand. Sammen med støtteteamet kom de opp med ideen om å dyrke grønnsaker, og spurte om de kunne få et jordstykke. Et medlem av Shonglap Support Team gav dem med glede et område han ikke brukte selv.

Tar selv ansvar

Dermed begynte de å dyrke et stort utvalg av sunne grønnsaker: Spinat, blomkål, tomater og bønner. Da avlingen ble høstet, delte de det ut til familiene sine, og solgte i tillegg litt på markedet. Jentene sier selv at de aldri hadde lyktes med å dyrke grønnsaker hvis de ikke tok tak i det selv. Hver og en av dem hadde sine oppgaver, som de sørget for å gjøre.

Suksessen oppmuntret dem til å øke produksjonen, og de begynte å legge planer for utvidelse. Nå er de fornøyd med både hva de har lært og alt de har klart å dyrke. Alle har sagt at de nå vil begynne med kjøkkenhager hjemme der de bor, slik at familiene deres kan få sunn og næringsrik mat.

— Jeg har forandret meg kjempemye allerede! Mamma trenger ikke lenger å mase på meg for å få meg til å gjøre ting. Nå tar jeg ansvar selv, for jeg har lært det i praksis. Foreldrene mine er mye mer fornøyd med meg nå enn de var før, for nå har de også skjønnet hvor bra dette er, sier den unge grønnsaksdyrkeren Sima Nandi.

“

Jeg er veldig glad for at jentene har fått en felles plattform å stå på, leke på og arbeide sammen på.

De elsker å komme til Shonglap,
for her øyner de håp for livet sitt.

Vi møter også opp for å se hva de lærer om her.
Jeg tror mødre også trenger denne undervisningen!

Banesa Begum, mor til Shonglapjenta Sadia fra Jagroto Shonglap-senter.

STRØMMESTIFTELSEN • BOKS 414 • 4664 KRISTIANSAND
TELEFON 03002 • FAX 38 02 57 10 • ORG.NR. 952 002 139
postkrs@stromme.org • www.strommestiftelsen.no
Kontonr: 6318.09.53878

Vi hjelper folk i gang.

